

ondernemen onderwijs onderzoek

VERENIGING VAN LECTOREN

wintereditie 2023

Tien jaar VvL

Pagina 03

De grens van
overschreidend gedrag

Pagina 06

Duurzame Mode:
Reflecties en ambities van
lector Kim Poldner

Pagina 08

Winnaars Deltapremie
2023 aan het woord

Pagina 11

Belang BKZ en SKZ voor
docentonderzoekers

Pagina 14

Citizen science

Pagina 17

Zelfcensuur onder
lectoren

Pagina 18

Oproep

Pagina 18

Extra middelen
praktijkgericht onderzoek

Pagina 19

VOORWOORD

Beste leden,

Deze nieuwsbrief zo vlak voor de feestdagen is altijd hét moment om terug te blikken op het jaar dat achter ons ligt en vooruit te kijken naar volgend jaar. Dat doe ik met een positief gevoel. Met enthousiasme nam ik in april dit jaar het stokje over van Mariska van der Giessen. En dat enthousiasme is alleen maar gegroeid.

Tijdens het SIA-congres Praktijkgericht onderzoek in Samenspel op 16 november vierden we het 20-jarig bestaan van SIA. Twintig jaar van verandering, groei en positieve ontwikkelingen in aanzien, impact en erkenning van praktijkgericht onderzoek. Ondanks deze veranderingen blijven de fundamenteën ongewijzigd: praktijkgericht onderzoek is gebaseerd op wetenschappelijke kennis en gericht op een direct doorwerking in de praktijk en het onderwijs. In deze nieuwsbrief zie je hier weer verschillende, mooie voorbeelden van.

Op het SIA-congres hebben we ook een blik op de toekomst geworpen. Waar willen we de komende jaren op inzetten en wat is nodig voor de (door)ontwikkeling van het praktijkgerichte onderzoek? Ook deze vraag komt in de bijdragen in deze nieuwsbrief aan de orde. Kim Poldner benadrukt in haar interview het belang om na te denken over kwaliteitscriteria voor het praktijkgericht onderzoek. Deltapremie winnaars Janine Stubbe en Reint Jan Renes zouden respectievelijk graag inzetten op de stap naar Europa met ons onderzoek en op de samenwerking tussen mbo, hbo en wo. Mooie ambities waar je in deze nieuwsbrief meer over leest.

Maar we horen ook graag jullie ideeën. In 2024 bestaat de Vereniging van Lectoren 10 jaar. Dit willen we natuurlijk niet ongemerkt voorbij laten gaan. Dit jubileumjaar is bij uitstek het moment om met elkaar van gedachten te wisselen over de komende 10 jaar. Hiervoor sturen we begin volgend jaar een survey rond. Ook zijn we druk bezig met het ontwikkelen van een mooi programma waarover je begin volgend jaar meer informatie krijgt.

Tot slot nodig ik je alvast uit voor de volgende online kwaliteitskring op vrijdag 2 februari. Deze kwaliteitskring staat in het teken van de ondersteuning van lectoren en het belang van de Nationale Wetenschapsagenda (NWA) voor hogescholen. Over dit tweede onderwerp geeft Thomas Kelderman vanuit SIA een toelichting en zullen verschillende lectoren hun ervaringen met de NWA delen. Binnenkort ontvang je hier een uitnodiging voor, maar aanmelden kan nu al door een mail te sturen naar: secretaris@lectoren.nl. We hopen dat je erbij bent!

Dit keer aan mij als voorzitter de eer om jullie namens het gehele bestuur van de VvL fijne feestdagen en een mooi 2024 toe te wensen. Tot volgend jaar!

Katja Rusinovic
Voorzitter van de Vereniging van Lectoren (VvL)
k.m.rusinovic@hhs.nl

TIEN JAAR VERENIGING VAN LECTOREN

Volgend jaar bestaat de Vereniging van Lectors tien jaar. We zullen dit niet ongemerkt voorbij laten gaan. In deze bijdrage blikken we terug op het ontstaan van de vereniging.

In 2001, bijna drieëntwintig jaren geleden, werd de functie van lector in het leven geroepen. Daaropvolgend organiseerden de eerste lectoren hun eigen landelijke lectorenoverleg. Het belangrijkste verschil tussen de vrijwillige georganiseerde vorm van toen en de Vereniging van Lectors is de juridische basis in de vorm van notarieel vastgelegde statuten. Die statuten zijn van 3 februari 2015, opgemaakt en gepasseerd bij notaris Thissen in Maastricht. De eerste officiële oprichting echter was twee maanden daarvoor op 3 december 2014 aan de Hogeschool van Amsterdam (HvA) door initiatiefnemers Robert-Jan de Boer en Eric van de Luijtgaarden. In 2015 werd in Maastricht de Vereniging van Lectors notarieel opgericht.

Zoals lectoren eigen is, waren de eerste series van bijeenkomsten vanaf 2001 vooral gericht op het werk van lectoren en op kennisuitwisseling. In 2007 heeft de toenmalige hbo-raad een impuls aan de ontwikkeling van de verenigde lectoren gegeven door de installatie van het Forum voor Praktijkgericht Onderzoek. Het Forum was onderdeel van de hbo-raad en kon rekenen op een klein budget voor het organiseren van een bestuur en activiteiten, met als doel het ontwikkelen van het vak van lector. In de eerste vier jaar werden onder meer expertisekringen en jaarlijkse conferenties georganiseerd. Voor de toenmalige Nederlandse lectoren was de publicatie over kwaliteitscriteria voor praktijkgericht onderzoek belangrijk, evenals de instelling van een prijs voor beste praktijkgerichte onderzoeksmethodieken. Na het beëindigen van het Forum in 2011 namen de lectoren Robert-Jan de Boer en Eric van de Luijtgaarden het initiatief tot de oprichting van de Vereniging van Lectors.

Vier lessen uit die tijd, worden door het huidige bestuur van de Vereniging van Lectoren nog steeds gevolgd:

- Kies voor bijeenkomsten goede en leuke werkvormen met niet te veel eenrichtingsverkeer.
- Ga ervan uit dat lectoren geen tijd hebben. Maak activiteiten dus belangrijk, interessant en zorg dat activiteiten voor de Vereniging zoveel mogelijk samenvallen met of ten goede komen aan reguliere lectorentaken.
- Houd in eerste instantie vast aan een lidmaatschap dat uitsluitend bedoeld is voor lectoren.
- Zorg voor een onafhankelijke positie van de Vereniging Hogescholen en zorg dat je qua financiering niet van derden afhankelijk bent.

En dat is wat de Vereniging van Lectoren nog steeds doet; leden met elkaar laten interacteren, rekening houdend met hun gebrek aan tijd, de functie van lector koesteren en rolvastheid daarin bevorderen, en onafhankelijk blijven van de Vereniging Hogescholen en andere samenwerkende belanghebbende partijen als SIA en OCW.

Na tien jaar heeft de Vereniging van Lectoren alleen maar in bestaansrecht gewonnen. De achtereenvolgende voorzitters hebben daarin veel werk verricht en zijn vanuit inhoudelijke kennis aangehaakt geweest bij alle belangrijke beslismomenten en beslispunten binnen de ontwikkeling van praktijkgericht onderzoek. De achtereenvolgende voorzitters van de Vereniging van Lectoren zijn:

- Dr. mr. Eric van de Luijtgaarden 2014-2017
- Dr. Daan Andriessen 2017-2020
- Dr. Mariska van der Giessen 2020-2023
- Dr. Katja Rusinovic 2023-heden

De thema's die in de afgelopen jaren naar voren komen, zijn vooral:

- Borging van methodiek van praktijkgericht onderzoek binnen de algemeen geldige kaders van BKO-standaarden, gedragscode wetenschappelijke integriteit, dataveiligheid en open source publiceren.
- Adresseren van werkdruk bij lectoren als gevolg van onder andere gebrek aan kennis en ervaring van praktijkgericht onderzoek bij college van bestuur leden, directeuren onderwijs en onderzoek, docentonderzoekers en docenten.
- Positionering van de functie van lector binnen het functiehuis en daarbij behorende rechtspositie binnen de CAO, de Wet op het hoger onderwijs en binnen de organisatie van een hogeschool.
- Werkzaamheden en bevoegdheden van de lectoren binnen de processen van examinering van associate degree, bachelor, master, Professional Doctorate en PhD-opleidingen.

Alle vier de bovenstaande thema's hebben alleen maar meer urgentie gekregen. We zien daarbij nog volop uitdagingen voor het praktijkgericht onderzoek aan het hbo, waaronder de (organisatorische) positionering van lectoren en hun lectoraten binnen hogescholen, de ondersteuning voor het onderzoek vanuit de diensten binnen hogescholen en het aantal beschikbare, competente docentonderzoekers. Het zijn onderwerpen waar we ons als vereniging ook de komende jaren voor in zullen zetten!

DE GRENS VAN OVERSCHRIJDEND GEDRAG

Tijdens het SIA-congres op 16 november 2023 verzorgde de Vereniging van Lectors in samenwerking met Mr. Wendy Rijcken-Van Eck (Jurato Bedrijfsjuristen) een masterclass “De grens van overschrijdend gedrag”. Het bestuur van de vereniging vond de tijd rijp om aandacht te vragen voor de specifieke machtsverhoudingen binnen praktijkgericht onderzoek. Mr. Wendy Rijcken-Van Eck nam het juridische deel van de masterclass voor haar rekening. Christoph Maria Ravesloot, secretaris van de Vereniging van Lectors, modereerde de bijeenkomst en bracht daarbij de specifieke omstandigheden van lectors onder de aandacht.

De workshop startte met een toelichting van Wendy Rijcken-Van Eck op de maatschappelijke context van grensoverschrijdend gedrag. In Nederland ervaren drie miljoen mensen grensoverschrijdend gedrag. Vrouwen en mensen met een tijdelijk contract zijn hierbij oververtegenwoordigd. Ook blijkt de leidinggevende vaker de dader dan dat hij/zij bijdraagt aan de oplossing van het probleem.

Grensoverschrijdend gedrag kan op verschillende manieren worden ervaren, fysiek, emotioneel, seksueel, of financieel en kan zowel online als offline plaatsvinden. Het gaat hierbij om het misbruiken van een machtspositie, maar ook om (micro)pesten of misplaatste of verkeerd getimed humor. Er zijn verschillende juridische kaders van kracht zowel uit het arbeids- en onderwijsrecht, waaronder de arbeidsomstandighedenwet (veilig werk- en schoolklimaat), de algemene wet gelijke behandeling M/V, goed werkgeverschap, maar ook de zorgplicht voor de werkgever. Ook vanuit het strafrecht zijn de meldplicht, overlegplicht en aangifteplicht van kracht.

In de masterclass ging het gesprek voor een belangrijk deel over hoe deze juridische kaders enerzijds menselijkerwijs beleefd worden en anderzijds juridisch geduid worden. De discrepantie tussen beleefde grenzen en juridische grenzen, duiden op achterstand in kennis en op gemis aan gesprekken en reflecties daarop.

Vervolg de grens van overschrijdend gedrag

Daarbij kwam uit de bijeenkomst ook nadrukkelijk de angst om te handelen naar voren. Hierbij spelen angst voor de gevolgen, waaronder verlies van werk, een rol. Maar ook is sprake van handelingsverlegenheid. Dit leidt niet alleen tot uitstel van handelen, maar ook tot het vergroten van het probleem. Aanpassing van de wetgeving lijkt nodig, zoals het verplicht beschikbaar hebben van een vertrouwenspersoon, zodat professionele hulp altijd beschikbaar is voor professionals in verlegenheid van hun handelen.

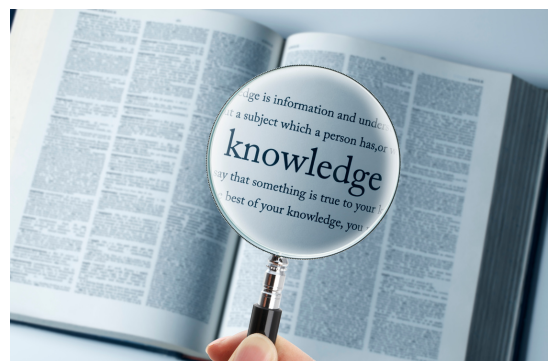
Wendy Rijcken-Van Eck gaf voorbeelden van lessen voor beide zijden van ervaren grensoverschrijdend gedrag uit rechtszaken uit het verleden. Deze voorbeelden leren ons:

- Neem klachten niet “zomaar” voor waar aan (onderbouwing en concreetheid zijn nodig).
- Volg juiste route via leidinggevenden en/of vertrouwenspersoon.
- Werkgever, als organisatie, moet deugdelijk feitenonderzoek doen.
- Werkgever moet vertrouwelijkheid respecteren.
- Toepassen hoor- en wederhoor en dit documenteren.

Voor lectoren geldt daarin vooral dat zij zich bewust zijn van hun voorbeeldfunctie, van enige afhankelijkheidsrelatie en van het geven van een goed voorbeeld in de aanspreekcultuur. Als belangrijke suggestie voor lectoren werd genoemd dat het belangrijk is om als lector de protocollen en procedures te weten waarmee curatief opgetreden kan worden.

Het bestuur van de Vereniging van Lectoren zal de komende tijd zowel de kennisachterstand als de handelingsverlegenheid, adresseren binnen de BCOZ (bestuurlijke commissie onderzoek) van de Vereniging Hogescholen alsook binnen andere overlegstructuren en netwerken. De benodigde kennis zou aanwezig moeten zijn en de grens van overschrijdend gedrag zou preventief bespreekbaar moeten zijn in alle verhoudingen die lectoren hebben tot andere personen in hun invloedssfeer.

Christoph Maria Ravesloot
Secretaris Vereniging van Lectoren

Duurzame Mode: Reflecties en ambities van lector Kim Poldner

Kim Poldner houdt zich al ruim twintig jaar bezig met duurzame mode. Sinds 2019 leidt ze aan de Haagse Hogeschool de onderzoeksgroep Circular Business. Daarvoor was ze werkzaam aan de Wageningen Universiteit waar ze het Circular Fashion Lab initieerde en de edX MOOC 'Design, Science and Value in a Sustainable Clothing Industry' ontwikkelde. Vanaf 1 januari 2024 is zij naast haar baan als lector bijzonder hoogleraar aan de Universiteit Groningen.

Hoe kijk je terug op de eerste (bijna) vijf jaar als lector?

De eerste periode voelde als een soort start up vibe. Dat is ook wel een omgeving waarin ik floreer. In die vijf jaar heb ik veel mooie dingen mogen doen en een goed team kunnen bouwen. Sommigen zijn inmiddels weer uitgevlogen en ergens anders associate lector geworden. Dat vind ik ook heel mooi, dat je op die manier een bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling van mensen. Ik had nog helemaal geen ervaring met het aansturen van teams, dus daarin heb ik veel geleerd.

Mijn inaugurele rede was in de coronaperiode. Dat was in een hele kleine, bijna kwetsbare setting. Aan de ene kant was het jammer dat het niet in een volle aula was. Maar anderzijds klopte het ook heel erg bij het verhaal wat ik wilde vertellen. Dat was voor mij wel echt een hoogtepunt. En verder de uiteenlopende manier waarmee je als lectoraat je onderzoek kunt delen. Zo heeft een lid van mijn kenniskring vorig jaar een carnavalskraker de wereld in gebracht gebaseerd op onderzoeksresultaten. Daar word ik als geboren Brabantse heel blij van. Maar ik vind het ook gaaf om samen met collega's en studenten een mooi paper te publiceren. En ik ben trots dat een van mijn kenniskringleden in drie jaar tijd is gepromoveerd. Ik tel mijn zegeningen. Ik heb heel erg genoten in de afgelopen jaren, van deze rol en de vrijheid die ik daarin heb gekregen.

Een van jouw projecten is het Next Fashion Retail project. Kan je daar iets meer over vertellen?

Next Fashion Retail (NFR) is een door SIA gesubsidieerd onderzoeksproject dat werd uitgevoerd door De Haagse Hogeschool, TMO Fashion Business School en CUBE retail. We onderzochten hoe mode-retailers de on- en offline retailomgeving kunnen benutten om de verkoop van duurzame kleding te stimuleren.

**next
fashion
retail**

Wij zijn daarin begonnen met 9 multi fashion brand retailers, vrij grote winkels die allemaal al duurzame modemerken aan het in- en verkopen waren, maar merkten dat die verkoop achterbleef op de conventionele merken. Dus zij zijn bij ons op de lijn gekomen met de vraag: wat kunnen we beter doen? Wij kwamen er al snel achter dat vaak de medewerkers op de winkelvloer het verhaal niet kennen, te weinig over duurzaamheid weten en dat klanten er ook te weinig naar vragen, hoewel ze wel duurzame alternatieven willen. Dus zijn we met onze ondernemerschaps-en designopleidingen aan de slag gegaan en we hebben een tool ontwikkeld, een grote kledinghanger die op verschillende strategische plekken in de winkel opgehangen kan worden en die als een conversation starter werkt voor klant en medewerker. Je kan hierop ook een QR-code scannen waarmee je op een website komt met onafhankelijke informatie, bijvoorbeeld over wat duurzaam katoen is. We hebben ook een routing op de vloer ontwikkeld. Die hebben we in living labs getest, namelijk bij de deelnemende retailers. Ik vind het dan helemaal geweldig als deze tools niet alleen gebruikt worden bij de negen retailpartners binnen het project, maar dat het inmiddels is opgeschaald via onze samenwerking met verschillende brancheorganisaties.

Wat wil je de komende jaren bereiken?

Ik zou mij de komende jaren meer willen richten op regenerative leadership. Ik merk dat het circulaire voor mij niet meer genoeg is want CO2 reduceren naar nul helpt niet om de zoi op te ruimen die er al is. De urgentie is zo groot dat we toe moeten naar herstel van de schade die we de planeet al hebben toegebracht. En dat vereist meer dan nieuwe technologieën om afval te recyclen. We zien het steeds op nieuw in onderzoek van gedragspsychologen: de mindset moet veranderen zodat we ander gedrag gaan vertonen. We hebben de Sustainable Development Goals, maar je hebt ook de Inner development Goals. We kunnen niet alleen maar de hele tijd het over een outer transformation hebben zonder de inner transformation aan te gaan met onszelf. Daar ben ik met mijn groep meer naartoe aan het bewegen.

Wat ik soms mis aan de rol van lector? Dat is de inhoud; ik ben vooral een manager geworden die een groep aanstuurt en mensen helpt met hun onderzoeksproject. Daarom heb ik net afgelopen week een project aangenomen, waarin ik zelf ook weer interviews ga afnemen. Anders raak je dat gevoel een beetje kwijt. Ik ben ook gewoon een onderzoeker.

Wat ik soms als lector een worsteling vind, is wat de kwaliteitscriteria zijn van goed toegepast onderzoek. Enerzijds vind ik het heel prettig dat we niet alleen maar peer reviewed artikelen hoeven te schrijven. De reikwijdte om je bevindingen op andere manieren te vertalen dan alleen maar in academische top journals, vind ik geweldig. Dat je binnen een hogeschool ook een video of podcast kunt maken. Maar aan de andere kant, wordt het soms daardoor een grijs gebied. Hoe bepaal je de kwaliteit? Dat vind ik ook voor het PD-traject gelden. Wat zijn de kwaliteitscriteria voor een PD. Waar moet een goede PD aan voldoen? En hoe bepaal je de impact als het niet alleen om peer reviewed artikelen, maar ook om de maatschappelijke impact gaat. Het zou mooi zijn als er meer kwalitatieve KPI's ontwikkeld zouden worden voor toegepast onderzoek. Het PD-traject zou een mooie pilot zijn om met dergelijke kwaliteitscriteria aan de slag te gaan.

De tool die wij voor Next Fashion Retail hebben ontwikkeld bijvoorbeeld, wordt nu door de brancheorganisaties uitgerold, zodat nog meer retailers kunnen verduurzamen. Ik ben niet aan het tellen hoeveel retailers daar iets aan hebben, maar we voeren wel het gesprek daarover: hoe kunnen we opschalen zodat nog meer retailers er wat aan hebben? Dat is voor mij impact. En aan de andere kant vind ik het ook belangrijk dat we wetenschappelijke artikelen schrijven. Maar daar is minder tijd voor. Daarom vind ik het heel fijn dat ik als bijzonder hoogleraar daar straks wel weer meer ruimte en tijd voor heb.

Tot slot. Je bent sinds een jaar lid van de Vereniging van Lectoren. Wat zou je de Vereniging mee willen geven?

Vorig jaar had ik een gesprek met Mariska van der Giessen. Door dat gesprek ben ik lid geworden. Maar voor die tijd had ik nog nooit gehoord van de Vereniging van Lectoren. Dus als het gaat om zichtbaarheid en bereik, lijkt mij dat een belangrijk aandachtspunt.

Kim Poldner (links, achterste rij) met haar NFR-team

WINNAARS DELTAPREMIE 2023 AAN HET WOORD

De Deltapremie is een initiatief van Regieorgaan SIA en de Vereniging Hogescholen. De premie is een erkenning voor de waardevolle bijdrage die lectoren met hun onderzoeksgroep leveren aan de samenleving. Deltapremiewinnaars laten bij uitstek zien waar praktijk en onderzoek op een innovatieve en impactvolle manier samenkomen. Met resultaten die doorwerken in de maatschappij. Onlangs werd de Deltapremie inclusief een bedrag van € 500.000 uitgereikt aan de twee winnaars van 2023: Janine Stubbe en Reint Jan Renes. De VvL sprak met beide prijswinnaars.

Janine Stubbe is een van de twee winnaars van de Deltapremie. Janine is sinds 2014 lector Performing Arts Medicine aan Codarts. Codarts is naar verhouding een kleine hogeschool met ruim 1.000 studenten op het gebied van dans, circus, muziek en muziektheater. Studenten komen vanuit heel Europa om te studeren aan Codarts. Daarmee is het een hofleverancier van Europees talent op het gebied van podiumkunsten. Codarts heeft twee lectoren en twee associate lectoren die nauw verbonden zijn aan het onderwijs. Er is heel gericht en bewust gekozen voor een aantal thema's waar onderzoekslijnen voor zijn ontwikkeld. De Deltapremie is een erkenning voor de visie die is getoond vanuit Codarts, aldus Janine.

Het onderzoek van Janine Stubbe richt zich op de fysieke en mentale gezondheid van studenten, dansers, musici, circusartiesten en sporters om gezondheidsklachten te voorkomen en prestaties te verbeteren. Ruim 2.000 podiumkunstenaren gebruiken de gezondheidsmonitor die zij heeft ontwikkeld samen met studenten. Met deze monitor krijgen podiumkunstorganisaties inzicht in de omvang, aard en risicofactoren van blessures en mentale klachten. Deze monitor wordt ook gebruikt voor een tweede belangrijke pijler in haar lectoraat, namelijk studentenwelzijn; niet alleen door Codarts studenten, maar ook door andere opleidingen van de Hogeschool Rotterdam, Erasmus MC en de Haagse Hogeschool. Hierin werken ze ook samen met het Trimbos Instituut.

Reint Jan Renes en Janine Stubbe samen met Robbert Dijkgraaf bij de uitreiking van de Deltapremie
Foto credits: Sven Weijman

Vervolg Deltapremiewinnaars 2023

Daarnaast heeft Janine ook een applicatie, genaamd Smartfile, ontwikkeld voor en door fysiotherapeuten. Smartfile is een elektronisch patiëntendossier waarin inmiddels meer dan 30.000 patiënten en 300.000 behandelingen opgenomen zijn. De Deltapremie wil Janine gebruiken voor het consolideren van de huidige projecten, waaronder de infrastructuur die nodig is voor de database. Daarnaast wil Janine de Deltapremie inzetten op het thema 'arts for health'. Hierbij worden podiumkunsten gebruikt als interventies voor de gezondheid van de Nederlandse bevolking. Vanuit het lectoraat wordt al gewerkt aan verschillende toepassingen, waaronder danstherapie voor verschillende groepen patiënten. Janine wil met de Deltapremie een bijdrage leveren aan het wetenschappelijk onderbouwen van deze podiumkunstinterventies.

"We hebben bijvoorbeeld een opleiding danstherapie bij Codarts. Deze opleiding wordt ingezet binnen de GGZ-instellingen voor cliënten die psychische klachten hebben. Patiënten waarbij cognitieve therapie een stuk minder goed aansluit, zoals korsakov patiënten. Zij hebben moeite om te verwoorden wat er aan de hand is en daarbij zie je dat danstherapie een hele andere ingang heeft. Het nadeel van deze therapievorm is, is dat er nog geen wetenschappelijke evidentie is, dus het wordt niet vergoed door zorgverzekeraars. Terwijl wij van cliënten hele positieve terugkoppelingen krijgen. Daar ligt voor mij wel een geweldige uitdaging; om met de Deltapremie een eerste start te kunnen maken voor het vakgebied waar je weinig onderzoeksmiddelen voor kunt krijgen."

Voor de volgende 20 jaar SIA en praktijkgericht onderzoek hoopt Janine dat de stap gemaakt kan worden naar Europa met het onderzoek. Hierin heeft SIA een eerste stap gezet met de pilot Richting Europa, maar het zou volgens Janine mooi zijn als deze wordt opgeschaald en vervolgfianciering krijgt. Daarbij ziet zij voor SIA een duidelijke rol. Niet alleen als financierder, maar ook als een vraagbaak. Daarin kan SIA een sleutelrol spelen, aldus Janine.

Wat motiveert mensen om in hun dagelijks leven klimaatvriendelijkere keuzes te maken? Dit is de centrale vraag van het lectoraat van **Reint Jan Renes** lector Psychologie voor een Duurzame Stad aan de HvA en een van de twee Deltapremie winnaars.

Met de Deltapremie wil Reint Jan zich de komende jaren inzetten op het bereiken van de groep mensen die het economisch heel goed heeft én de meeste uitstoot geeft.

vervolg Deltapremiewinnaars

Wat heeft deze groep nodig om tot gedragsverandering te komen? Reint Jan hoopt hier meer grip op te krijgen. Hij wil dit explorerend doen aan de hand van kwalitatief onderzoek.

“Je hebt in de samenleving mensen met bepaalde toonaangevende posities. Die vaak meer invloed hebben. Het zijn mensen die op plekken zitten waar je daadwerkelijk beslissingen kunt nemen. Dat is voor ons een interessante groep. Ze hebben veelal niet alleen een hoog inkomen, maar wonen groter, hebben veel spullen en reizen vaak. Ze hebben niet alleen een grote voetafdruk. Maar ook wat je handafdruk kan noemen: je bent een rolmodel voor anderen. Welke waarden hangen ze aan hoe vertalen ze die naar de dingen die ze doen? En hoe kijken zij dan tegen klimaatvraagstukken aan.”

Reint Jan wil de komende jaren met zijn onderzoeksteam in gesprek met invloedrijke personen in zowel de publieke als private sector, het liefst die daar heel erg zichtbaar zijn. Op basis van deze gesprekken wil hij een database bouwen met verhalen, om aan de hand hiervan te analyseren hoe persoonlijke waarden en gedragingen zich verhouden tot klimaatvriendelijke keuzes en wat nodig is om deze groep in beweging te krijgen.

In zijn onderzoeksprojecten werkt Reint Jan nauw samen met het onderwijs. De meerwaarde van onderzoek aan hogescholen is dat het niet de werkelijkheid probeert te versimpelen maar de complexiteit van de werkelijkheid juist omarmt, aldus Reint Jan. Dat probeert hij zijn studenten ook duidelijk te maken, namelijk dat het onderzoek aan hogescholen bijna onbevreesd naar de complexiteit kijkt vanuit verschillende methoden en praktijken. Hier zit ook de meerwaarde in de samenwerking tussen hbo en wo. Daarbij zou Reint Jan ook graag het mbo aangehaakt zien. Tijdens de uitreiking van de Deltapremie benadrukte demissionair minister Robbert Dijkgraaf voor betere verbanden tussen mbo, hbo en wo en een onderzoekende houding in alle vormen van onderwijs; het zou een waaier moeten zijn en geen ladder. Daar is Reint Jan het van harte mee eens. Heel concreet zou vanuit die gedachte ook een waaiersubsidie kunnen worden ingericht, waarbij mbo, hbo en wo een gelijk deel van subsidie krijgt en in gezamenlijkheid wordt samengewerkt aan de oplossing van een maatschappelijk probleem, vanuit ieders unieke perceptie en expertise op dat vraagstuk.

“Waarom wordt er ook niet omgekeerd gestapeld? Vaak is het van mbo, hbo naar wo. Maar ik ben van wo naar hbo gegaan. Ik moet die stap continu verantwoorden, waarom ik die stap zet, terwijl omgekeerd hoef je je nooit te verantwoorden, dat vinden we allemaal logisch. Terwijl voor mij is het hbo een veel relevantere plek om iets nuttigs te doen. Eigenlijk zou mijn volgende stap moeten zijn dat ik practor word.”

Tot slot, op de vraag wat in zijn ogen heeft bijgedragen aan het winnen van de Deltapremie geeft Reint Jan ‘focus’ aan als antwoord. Dit betekent dat ieder nieuw project wordt beoordeeld op de vraag of en hoe dit bijdraagt aan het halen van de klimaatdoelen in 2030.

BELANG VAN BKZ EN SKZ VOOR DOCENTONDERZOEKERS

Alweer ruim drie jaar geleden presenteerden Mariska van der Giessen en Christoph Maria Ravesloot namens de Vereniging van Lectoren, een classificatie voor zelfassessment van docentonderzoekers in praktijkgericht onderzoek. In de classificatie wordt onderscheid gemaakt tussen een basisniveau (BKZ) en een seniorniveau (SKZ). De BKZ beschrijft wat een startende docentonderzoeker moet leren om zelfstandig praktijkgericht onderzoek te kunnen doen, onder begeleiding van een lector.

Criteria BKZ:

1. Verkrijgen van basiskennis over het doen van onderzoek binnen een lectoraat, doelstellingen van praktijkgericht onderzoek aan hogescholen en relevante maatschappelijke doelstellingen, zoals ook de mogelijkheden van verbinding en implementatie van onderzoek en onderwijs.
2. Overzicht van basisbegrippen, mogelijkheden en principes van verschillende onderzoeksmethodologieën, onderzoekstrategieën en onderzoeksontwerpen.
3. Dataopslag, verwerking en beveiliging binnen de kaders van AVG-richtlijnen, integriteits- en ethiekaspecten.
4. Doorvoering van praktijkgericht onderzoek verbeteren met gebruik van online onderwijs- en leertrajecten.
5. Uitvoeren van praktijkgericht onderzoek, inclusief het begeleiden van studenten daarin.
6. Toetsing van praktijkgericht onderzoek in verificatie en validatie van methodologie, data, dataverwerking en data-analyse.
7. De doorwerking van onderzoeksprojecten en -resultaten voor de maatschappij zichtbaar maken en kennis te delen.

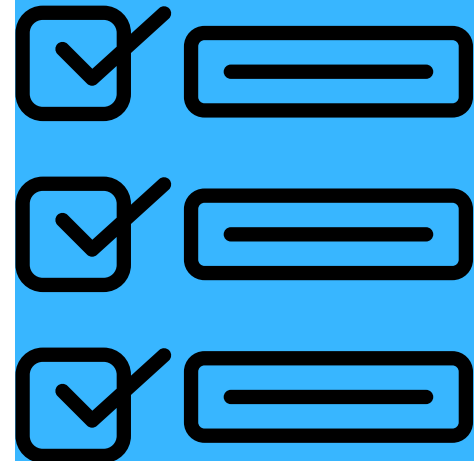
Gedurende de werkzaamheden bouwt de praktijkgerichte docentonderzoeker in gesprek met de begeleidende lector een portfolio op, waarin bewijs voor het behalen van leerdoelen en bijbehorende competenties aangetoond worden. Als de portfolio volledig bewijs bevat, volgt een criteriumgericht interview onder vier ogen principe.

De SKZ gaat over wat een ervaren docentonderzoeker moet leren om zelfstandig een praktijkgericht onderzoek te kunnen organiseren en bestaat uit negen criteria.

Criteria SKZ:

1. Zelfstandig initiëren, opzetten en uitvoeren van onderzoeksprojecten.
2. Betrekken van verschillende partijen en stakeholders in onderzoeksprojecten en de organisatie van consortia en klankbordgroepen, zowel hogeschool intern (docenten, studenten) als ook extern (bedrijven/mkb, overheid, kennispartners nationaal en mogelijk ook internationaal).
3. Praktijkgericht onderzoek aantoonbaar verbeteren en/of vernieuwen op basis van o.a. evaluaties, peer reviews, testen, doorvoering van opdrachtgever-evaluaties en terugkoppelingen.
4. Publiceren, rapporteren en presenteren van eigen onderzoeksresultaten binnen de context van het onderzoeksgebied.
5. Omgaan met verbeterpunten, feedback, significante wijzigingen (externe factoren), belangenverstrengelingen, lobby en interessevertegenwoordigingen van verschillende partijen in lopende onderzoeksprojecten.
6. Begeleiden en ondersteunen van collega-onderzoekers bij het vernieuwen en verbeteren van praktijkgericht onderzoek en het innemen van een peer-rol in andere onderzoeksprojecten.
7. Een bijdrage leveren aan verbetering van de onderzoekskwaliteit door een actieve rol te vervullen in bijvoorbeeld een facultaire werkgroep gericht op onderwijsvernieuwing, een examencommissie of een vergelijkbaar hogeschoolgremium.
8. Rol van multiplicator om kennis en expertise aan collega-onderzoekers, junior onderzoekers en/of andere met onderzoek in aanraking komende hbo-collega's over te brengen.
9. Het vormen van een eigen positie van resultaten en uitkomsten van praktijkgericht onderzoek aan een wetenschappelijk nationaal en internationaal debat.

Ook voor de SKZ wordt een portfolio samengesteld met coaching door een lector. Een criteriumgericht interview onder vier ogen sluit een certificatie af.

Het bestuur van de Vereniging van Lectoren gaat in 2024 in gesprek met Vereniging Hogescholen en SIA over het organiseren van een uitvoerende organisatie van de examinatie en registratie van BKZ en SKZ-docentonderzoekers.

In de tussentijd kan elke lector in het hoger onderwijs, voor het begeleiden van docentonderzoekers, gebruik maken van de classificatie BKZ en SKZ onder vermelding van Creative Commons: BKZ SKZ classification for © 2020 by Vereniging van Lectoren Nederland, Christoph Maria Ravesloot is licensed under CC BY-NC-SA 4.0.

Dit betekent dat deze licentie vereist dat hergebruikers de maker Vereniging van Lectoren vermelden. Het staat hergebruikers toe om het materiaal te verspreiden, remixen, aan te passen en voort te bouwen op het materiaal in elk medium of formaat, alleen voor niet-commerciële doeleinden. Als anderen het materiaal wijzigen of aanpassen, moeten ze het gewijzigde materiaal onder dezelfde voorwaarden licentiëren.

Dus, lectoren van Nederland, doe er uw voordeel mee. Help de brug te bouwen, zodat praktijkgericht onderzoek steeds meer op hoog niveau geborgd en uitgevoerd wordt door BKZ en SKZ gecertificeerde docentonderzoekers.

Christoph Maria Ravesloot
Secretaris Vereniging van Lectoren

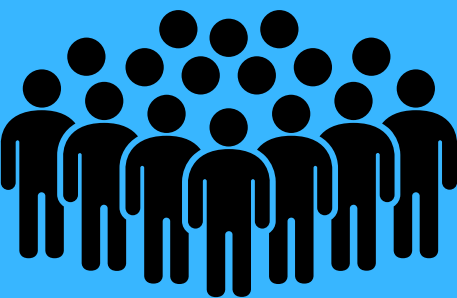
OPROEP

Participeer jij in een lectoratenplatform?

Vanuit de Vereniging van Lectoren hebben we regelmatig contact met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Samen met de VNG willen we het praktijkgericht onderzoek meer en beter onder de aandacht brengen van gemeenten.

Een eerste stap hierin is om op onze website de lectoratenplatforms en coördinatoren op te nemen.

Participeer je in een lectoratenplatform en wil je daarmee op onze website? Stuur dan een mail met informatie over en de naam van het lectoratenplatform naar secretaris@lectoren.nl.

CITIZEN SCIENCE

Open Science NL en Vereniging van Lectoren willen citizen science (burgerwetenschap) in Nederland inventariseren

Aan hogescholen en universiteiten zijn veel mensen bezig met burgerwetenschap, maar beoefenaars zelf én instellingen hebben vaak geen overzicht over wat er gebeurt in het veld. Daarom organiseren de Vereniging van Lectoren en Open Science NL een bijeenkomst over citizen science. In aanloop daarnaartoe zoeken zij lectoren die uit hun ervaringen inbreng willen geven.

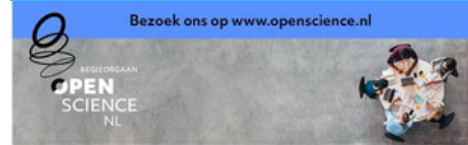
Citizen science (burgerwetenschap) is een van de vier peilers van Open Science NL, een nieuw regieorgaan bij wetenschapsfinancier NWO. Doel van Open Science NL is de overgang naar open science te bevorderen. Ze doet dat onder andere door projecten te financieren en gemeenschappen die zich met open science bezighouden te ondersteunen.

Goed om te weten: als je verbonden bent aan een hogeschool kom je in principe in aanmerking voor financiering door Open Science NL – mits je project ook past binnen de voorwaarden van het financieringsprogramma. De verschillende programma's worden vanaf begin 2024 bekendgemaakt via de website van Open Science NL. Ook kan je op hoogte blijven via de nieuwsbrief; inschrijven kan hier. Meerdere programma's zullen te maken hebben met of mogelijkheden bieden voor citizen science.

Daarnaast wil Open Science NL samen met de Vereniging van Lectoren in de eerste helft van 2024 een bijeenkomst over citizen science organiseren. Doel is elkaar te ontmoeten, kennis uit te wisselen, inspiratie op te doen en samenwerking te bevorderen.

In aanloop daarvan wil Open Science NL graag in contact komen met lectoren die actief bezig zijn met citizen science. Waaraan werken jullie? Wat zijn jullie behoeften, waarmee kan Open Science NL helpen? Hebben jullie zelf ideeën voor deze bijeenkomst? Stuur dan een mail naar Frederike Schmitz, programmaleider citizen science and societal engagement van Open Science NL.

Jeroen Scharroo
Strategisch communicatieadviseur
Regieorgaan Open Science NL

ondernemen
onderwijs
onderzoek

VERENIGING VAN LECTOREN

ZELFCENSUUR ONDER LECTOREN

In 2023 startte Onderzoeksbureau Technopolis naar aanleiding van een motie in de Tweede Kamer (35925-VIII-40) een onderzoek naar academische zelfcensuur. Onder academische zelfcensuur wordt 'het aanpassen van gedrag en uitingen binnen onderwijs en onderzoek als reactie op (verwachte of ervaren) externe druk' verstaan. De KNAW stelt dat sprake kan zijn van zelfcensuur als onderzoek in opzet, uitvoering en of in het publiceren bewust of onbewust wordt aangepast aan maatschappelijke wenselijkheid. In het onderwijs kan gedacht worden aan het niet meenemen van bepaalde onderwerpen in het curriculum of het niet bespreken van bepaalde onderwerpen in de les.

Het doel van het verkennende onderzoek is om de prevalentie, oorzaken, vormen en gevolgen van academische zelfcensuur in de Nederlandse wetenschap en hoger onderwijs in kaart te brengen. Dit onderzoek betreft dus ook lectoren en hun praktijkgerichte onderzoekers.

Als onderdeel van dit onderzoek is een open consultatie uitgevoerd waarin onderzoekers, docenten en studenten in het hoger onderwijs hun ervaringen konden delen. Mogelijk zijn lectoren van onze vereniging in staat geweest bij te dragen aan het onderzoek. Als bestuur horen wij graag jullie impressies, verhalen en inzichten over zelfcensuur.

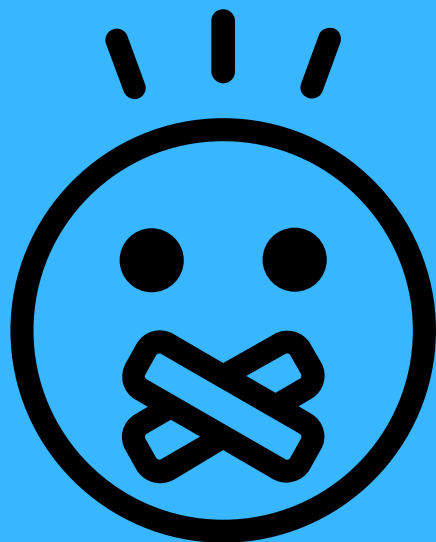
Het bestuur is onder meer geïnteresseerd in de maatschappelijke oorzaken van zelfcensuur, maar ook of en hoe vormen van politieke en economische druk, interne en extern, door jullie worden herkend en beleefd?

Daarnaast is het bestuur geïnteresseerd in annotaties en opmerkingen bij de uit het onderzoek volgende aanbevelingen voor ons werk en onze werkomstandigheden:

- debat en discussievaardigheden;
- trainingen en ondersteuning rond externe communicatie;
- promotie en verheldering van meld- en klachtenprocedures;
- ontwikkeling praktische handvaten en samenwerkingskaders;
- erkenning en steunbetuigingen;
- monitoring van en inzicht creëren in gevoelens van beperking in hoger onderwijs en wetenschap.

Voel je je aangesproken en wil je je ervaringen delen, neem dan contact met ons op via secretaris@lectoren.nl

Christoph Maria Ravesloot
Secretaris Vereniging van Lectoren

EXTRA MIDDELEN PRAKTIJKGERICHT ONDERZOEK

“Een noodzakelijke impuls voor het hoger beroepsonderwijs en erkenning van de spilfunctie van hogescholen in hun regio”, aldus de VH op 17 juni 2022. Minister Dijkgraaf stelt 100 miljoen Euro extra beschikbaar, voor een periode van 10 jaar. Dit is een ongekend compliment voor het toenemende belang van (regionaal) praktijkgericht onderzoek ter versterking van onze regionale positie en ons hoogwaardige onderwijs.

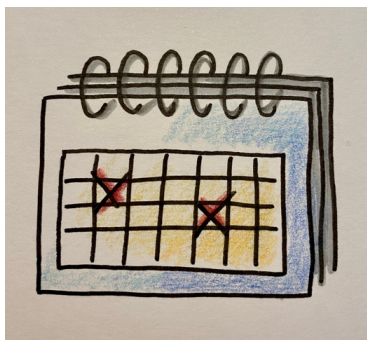
De middelen moeten worden besteed aan de verhoging van de kwaliteit van het onderzoek enerzijds en de noodzakelijke facilitering van lectoren en kenniskringen anderzijds. Continuering van goed onderzoek staat daarbij hoog op de agenda.

Deze ambitieuze doelen zijn in 2022 uitgewerkt in specifiek beleid voor hogescholen en ook de besteding is in 2022 en 2023 op gang gekomen. Hoewel het doel, versterking van het onderzoek, voor alle hogescholen gelijk is, blijkt uit een rondgang langs lectoren dat er een grote verscheidenheid is in mechanismen ter besteding van de middelen.

De Vereniging van Lectoren heeft het plan opgevat een inventarisatie te maken van de verscheidenheid in beleidsregels/bestedingsregels per hogeschool en gaat met lectoren van alle hogescholen in gesprek om de potentiële impact op de kwaliteit van het onderzoek te bespreken. Hierover zullen we in de volgende nieuwsbrief berichten.

Frans Tillema
Bestuurslid VvL

AGENDA VVL ACTIVITEITEN

- Vrijdag 2 februari 13.00 - 15.00 uur Kwaliteitskring
- Donderdag 11 april 16.00 uur Alg. ledenvergadering
- Vrijdag 7 juni 14.00 uur Kwaliteitskring
- Vrijdag 22 november 14.00 uur Kwaliteitskring

LID WORDEN VAN DE VERENIGING VAN LECTOREN?

Vul het formulier om je aan te melden [hier](#) in.

Heb je vragen over een lidmaatschap?

Neem dan contact op met een van de onderstaande bestuursleden.

BESTUURSLEDEN VVL

Dr. Katja Rusinovic (voorzitter),
Lector Grootstedelijke Ontwikkelingen, De Haagse Hogeschool
k.m.rusinovic@hhs.nl

Dr. drs. ir. Christoph Maria Ravesloot (secretaris),
Lector Duurzaam Bouwproces met BIM, Hogeschool Rotterdam
c.m.ravesloot@hr.nl

Dr. Jan Jurriëns (penningmeester),
Lector Sustainable Strategy and Innovation, Het Groene Brein
jan.jurriens@hetgroenebrein.nl

Prof. dr. mr. Eric van de Luytgaarden,
Lector Preventive Law, Zuyd hogeschool
eric.vandeluytgaarden@zuyd.nl

Dr. ir. Jack Doomernik MM
Lector Smart Energy, Avans Hogeschool Breda
jemj.doomernik@avans.nl

Dr. Ir. Frans Tillema,
Lector Intelligente Mobiliteit, HAN-Automotive Research,
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Arnhem
frans.tillema@han.nl